

SARS-CoV-2 antigeeni määramiseks mõeldud kiirtestide kasutamine kontrollitud enesetestimiseks apteegis

Alates 26.08.2021 võivad üritustel ja tegevustes osaleda üksnes vaksineerimiskuuri läbinud, COVID19 haiguse läbi põdenud või negatiivse SARS-CoV-2 RT-PCR või antigeeni kiirtesti tulemusega ning alla 18-aastased inimesed. Sisetingimustes võib osaleda kuni 6000 ja välitingimustes kuni 12 000 külastajat.

Käesoleva juhise eesmärk on kirjeldada apteekides läbi viidud kontrollitud enesetestimise teenuse läbiviimise põhimõtteid. Testi läbiviimise järgselt koostatakse inimesele elektrooniline testi tulemusega dokument, mida saab apteegis ka välja printida ning see kehtib 48 h. Kuivõrd apteegis enesetestimine ei ole tervishoiuteenus, siis ei ole väljastatava dokumendi näol tegemist tervisetõendiga.

Antigeeni testidena on selles tekstis käsitletud kõiki SARS-CoV-2 kiirteste, ja enesetestimiseks mõeldud kiirtestidele (nn koduseks kasutamiseks mõeldud testid) on eraldi viidatud.

Tähelepanu!

- Teiselt inimeselt võib proovi võtta tervishoiuteenuse osutamise korras vaid tegevusluba omav tervishoiutöötaja. Tervishoiuteenuse osutajal on kohustus kanda kiirtesti tulemus Tervise infosüsteemi.
- Nakkushaigusele viitavate sümptomitega inimestel tuleb jääda koju ja pöörduda perearsti poole. Haigusnähtude esinemisel otsustab testimisvajaduse üle perearst.
- Kohapeal tehtud positiivse testi tulemuse korral peab inimene koheselt minema koju ning võtma ühendust perearstiga, et diagnoos kinnitada.

NB! Asümptoomsete inimeste testimisel antigeeni kiirtestiga on madala haigestumise foonil kõrge valepositiivsete testide tulemuste esinemise võimalus. Igal juhul peab testi positiivse tulemuse andnud inimene panema ette maski, suunduma koheselt koju ja pöörduma esimesel võimalusel oma perearsti poole või helistama telefonile 1220.

Nõuded testidele

- Klientidele võib enesetestimiseks pakkuda vaid enesetestimiseks mõeldud teste.
- Testide valikul tuleb arvestada, et nii test kui muu komplekti sisu vastaks EL kehtestatud nõuetele. Kahtluse korral küsi Terviseametist nõu.
- Professionaalseks kasutamiseks mõeldud kiirtestid on kasutamiseks vaid tervishoiuteenuse osutajale.
- Kui professionaalseks kasutamiseks mõeldud testi levitatakse tavakasutajale (ka tasuta kasutamiseks andmine on levitamine), siis vastutab testi tulemuste täpsuse eest testi levitaja (st kontrollitud kiirtestimise korraldaja).
- Teste võib kasutada ainult nii nagu testkomplektiga kaasas olevas kasutusjuhendis on kirjas.

Nõuded ruumile

- Testimine tuleb läbi viia eraldi (sise- või välis) ruumis või apteegi osas.
- Ruumis peavad oleval eraldiseisvalt üks või mitu testimispunkti. Mitme testimispunkti korral on oluline, et need oleksid teistest eraldatud pleksiklaasi, sirmi vms, et tagada testitavate nakkusohutus.
- Testimisruumis peavad pinnad olema kergesti puhastatavad, desinfitseeritavad.

- Testimisruum peab olema hästi ventileeritav.
- Testi mugavamaks teostamiseks varustada testimise ruum tooli ja lauaga, kuhu testimiseks vajalikke tarvikuid asetada. Samuti peaksid testimisepunktid olema varustatud tootjapoolsete testimise juhistega ja desinfitseerivate vahenditega, millega saab enne testimist puhastada nii lauapinna kui ka käed.
- Testimisruumis võiks olla arvuti testitulemusega dokumendi väljastamiseks.
- Ootealadel ja sissepääsude juures peab olema tagatud kätehügieeni võimalus ning võimalus saada meditsiinilist maski.

Nõuded protseduurile

- Testimise korraldamisel tuleb järgida kõiki nakkusohutusnõudeid, et kiirtestimine ei soodustaks hoopis haiguse levikut.
- Testimise korraldaja peab olema veendunud, et test vastab kehtestatud nõuetele.
- Test tuleb teha nii nagu kasutusjuhendis ette nähtud.
- Soovitav on kasutada testile eelbroneerimise süsteemi. Sellega vähendatakse apteekides kogunemisi ja järjekordade teket.
- Hajutatus tuleb tagada nii testimist ootavate kui ka testi vastust ootavate inimeste hulgas (vähemalt 2 m vahemaa iga inimese vahel).
- Testimist ootavad isikud ei tohiks oodata 2 m raadiuses proovide kogumise kohast ning soovitatav on neil kanda maski.
- Proovimaterjali kogumine on aerosoole genereeriv protseduur ning seetõttu ei tohi proovivõtmise juures viibida ilma isikukaitsevahenditeta kõrvalisi inimesi. Juhendajad peavad samuti kandma isikukaitsevahendeid ja tagama enda ja testitavate nakkusohutu viibimise testimisalal.
- Testimist korraldab apteek otsustab, kas kasutatava testi valib klient apteegi sortimendist või on juba eelnevalt apteegi poolt määratud, missugust testi kasutatakse.
- Testimiseks juhatakse inimene vaba testimispunktini ning antakse talle vajalikud vahendid koos juhisega.
- Kleint peab tõendama oma isiku enne protseduuri toimumist.
- Apteegitöötaja selgitab kliendile protseduuri käiku.
- Enne proovi võtmist peab testi tegija veenduma, et test on vigastamata kaitseümbrises, terve ja säilitatud vastavalt pakendis olevatele tootja juhistele.
- Apteegitöötaja, kandes samal ajal nõuetekohaseid isikukaitsevahendeid, kontrollib, et klient järgiks tootja juhises toodud ning vajadusel juhendab korrektset testi teostamist. Sealjuures on oluline, et proovimaterjal kogutakse, tulemust oodatakse ning seda loetakse vastavalt tootja juhistele.
- Negatiivse tulemusega inimesele väljastatakse seda kajastav dokument. See koostatakse elektrooniliselt ning edastatakse testi tegija e-posti aadressile või printitakse apteegis välja. Nimetatud dokumendil peab sisalduma:
 - kliendi andmed: nimi, isikukood
 - kasutatud testi info (tootja ja nimetus, testi tüüp, testitava haiguse nimetus)
 - testi tulemus
 - protseduuri läbiviimise kuupäev ja kellaaeg
 - dokumendi kehtivuse lõpu kuupäev
 - protseduuri koht (apteegi nimetus)
 - protseduuri läbiviija nimi
 - dokumendi koostaja andmed – Apteegi nimi, apteekri nimi, tegevusloa nr, allkiri/tempel
- Positiivse tulemusega inimesel palutakse ette panna mask ning koheselt minna koju. Samuti juhendatakse teda võtma esimesel võimalusel ühendust perearstiga või helistama perearsti nõuandeliinile 1220, et diagnoos kinnitada.

- Kasutatud proovivahendid ja testid tuleb nõuetekohaselt käidelda ning tagada, et potentsiaalselt nakkusohtlik materjal ei oleks kättesaadav kõrvalistele isikutele.
- Testimisprotseduuri lõpetades desinfitseeritakse laud, tool jm saastunud pinnad.

Nõuded personalile

- Töötajad peavad teadma, kuidas käituda nakkusohtliku patsiendiga nii, et oleks tagatud kõrvaliste isikute nakkusohutus.
- Proovivõtmine on potentsiaalselt aerosoole genereeriv protseduur. Nakkusohutuse tagamiseks on oluline, et testi tegija lähedal viibivad isikud kasutaks: kitlit, FFP2 või FFP3 maski, kaitseprille/visiiri, kindaid. Isikukaitsevahendid tuleb paigaldada ja eemaldada vastavalt juhisele.
 - Respiraatori all on mõeldud EN 149 standardile vastavaid FFP2 või FFP3 maske.
 - Testitav võib kanda meditsiinilist (kirurgilist) maski, mis vastab meditsiiniseadmele kehtestatud nõutele (<https://terviseamet.ee/et/maskide-kasutamisest>). Potentsiaalselt nakkusohtlikul inimesel piisknakkuse leviku vähendamiseks piisab tüüp I maskist.
- Respiraatori ja meditsiinilise maski järjestikune kasutusaeg võib olla vastavalt kuni 4 ja 3 tundi. Kui respiraator/mask on purunenud, liigselt niiskunud või määrdunud, siis tuleb see vahetada.
- Pärast iga klienti või tema proovimaterjaliga kokku puutumist, tuleb vahetada kindad, mask ja desinfitseerida käed.
- Töötajad peaksid vahetama või puhastama ja desinfitseerima prille/visiiri, kui need on määrdunud või kui nad seda puudutavad või eemaldavad.

Lisa 1. Testi tegemise video

Testi tegemiseks vaata ka videot:

Eesti keeles:

www.youtube.com/watch?v=csj5Kg2qd3g&list=TLGGjcvH2Rc8wjxMDA2MjAyMQ&t=28s

Vene keeles:

www.youtube.com/watch?v=bnKHZbnqioq&list=TLGGIEXDgr-jmn8xMDA2MjAyMQ

Avaldatud:

Terviseameti [kodulehel](http://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised): www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised

kriis.ee alamrubriigis [AMETKONDADE JUHISED](http://www.kriis.ee/et/AMETKONDADE_JUHISED)

Kasutatud kirjandus:

1. Overview of Testing for SARS-CoV-2 (COVID-19) CDC Recommendation 02.08.2021 <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/testingoverview.html>
2. Guidelines for COVID-19 testing and quarantine of air travellers. Addendum to the COVID-19 Aviation Health Safety Protocol. European Centre for Disease Prevention and Control 02.12.2020
3. A common list of COVID-19 rapid antigen tests, including those of which their test results are mutually recognized, and a common standardised set of data to be included in COVID-19 test result certificates. Agreed by the Health Security

- Committee. European Commission Directorate – General for Health and Food Safety
4. Options for the use of rapid antigen tests for COVID-19 in the EU/EEA and UK. European Centre for Disease Prevention and Control 19.11.2020
 5. Antigen-detection in the diagnosis of SARS-CoV-2 infection using rapid immunoassays. Interim guidance. World Health Organization 11.09.2020
 6. Interim Guidance for Antigen Testing for SARS-CoV-2. Updated Dec. 16, 2020 Centres for Disease Control and Prevention.
 7. Considerations on the use of self-tests for COVID-19 in the EU/EEA. European Centre for Disease Prevention and Control 17.03.2021.
 8. ECDC response on the use of self-tests for COVID-19 in the EU/EEA. European Centre for Disease Prevention and Control 08.03.2021.